

שלא יחזקו או על תינוקו שלא יפגע, וכי יש גבול לשמירה שהתורה מתכוונת לה – שמירה שהתורה מעידה שהיא שמירה?¹

יב / השמחה שלפני המצוה ולאחריה

וכך תיאר פעם מרן הנצי"ב ראש ישיבת וואלאז'ין זצ"ל בעידן חדוותא את סדר הפסח של חברו מרן בעל הביה"ל:

"מה בני לבין רבי יוסף דוב בעל ה"בית הלוי"? בפרוס חג הפסח שנינו טרודים בהכנות החג, שנינו מדקדקים כחוט-השערה בבדיקת החטים השמורים אתנו משעת קצירה ובטחינתם, שנינו מדקדקים ב'מיס-שלנו', בלישת העיסה ואפיית המצות, ובודאי בביעור החמץ ובהכנת צרכי ה'סדר' – עד כאן שנינו שוים. אולם, בהתקדש ליל החג שוב איננו שווים, שנינו אמנם יושבים מסובין ליד ה'שלחן הערוך', ובכל זאת מה גדול ורב הוא ההבדל בינינו. אני לבי סמוך ובטוח שבעזרת-השם הכל עשוי ומוכן על טהרת-הקודש, למהדרין מן המהדרין, כל ישותי אומרת שמחת החג, וכבר לפני קיום המצות ולפני ברכת 'שהחיינו' הריני מיסב לשולחן מתוך חדוה ושמחת-לב...

– לא כן רבי יוסף דוב, עוד בדרכו מבית-הכנסת לביתו, וכבר הוא דואג ומיצר שמא לא ביער היטב את כל החמץ מביתו ומרשותו, בהכנסו לביתו ורואה את השולחן הערוך ל'סדר', מיד מתחיל הספק לכרסם במוחו – שמא לא בדק היטב את החיטים, שמא לא נזהרו כדבעי למהדרין בלישה ובאפיית המצות, שמא הכוס אין בה שיעור נכון רביעית כדעת המחמירים, שמא ה'מרור' שהכין אינו המרור המוסכם לכל הפוסקים, ועוד כמה וכמה ספיקות. ומחמת חששות הללו הוא מיסב לשולחן-הסדר מתוך רתת ואימה, וכשמברך ברכת 'שהחיינו' קולו רועד שמא אין בידו הידור מצוה למהדרין, ורק בסיום כל מצוות הלילה וקיומם הוא מתחיל להיות שש ושמח שבודאי רק בעזרת ה' ולא בגינו כלל, יצא ידי חובה... שנינו אמנם ששים ושמחים בלילה זו על גאולתינו ופדות נפשנו, אולם אני גם נהנה ושמח במאכלי החג..."

1. ראה בהגדה בהלכות אפיית המצות, בענין "גדר המצוה דשמרתם את המצות".

קובץ הגדה של פסח מבית-לוי הוספות קצג

אגב: בנו מרן הגר"ח היה מספר בכל עת בהתרגשות וסילודין על פרישותו
ויראתו של אביו מרן הביה"ל בקיומה של כל מצוה: "מי שלא ראה את אבא
ז"ל, לא ראה יראת ה' מימיו"!